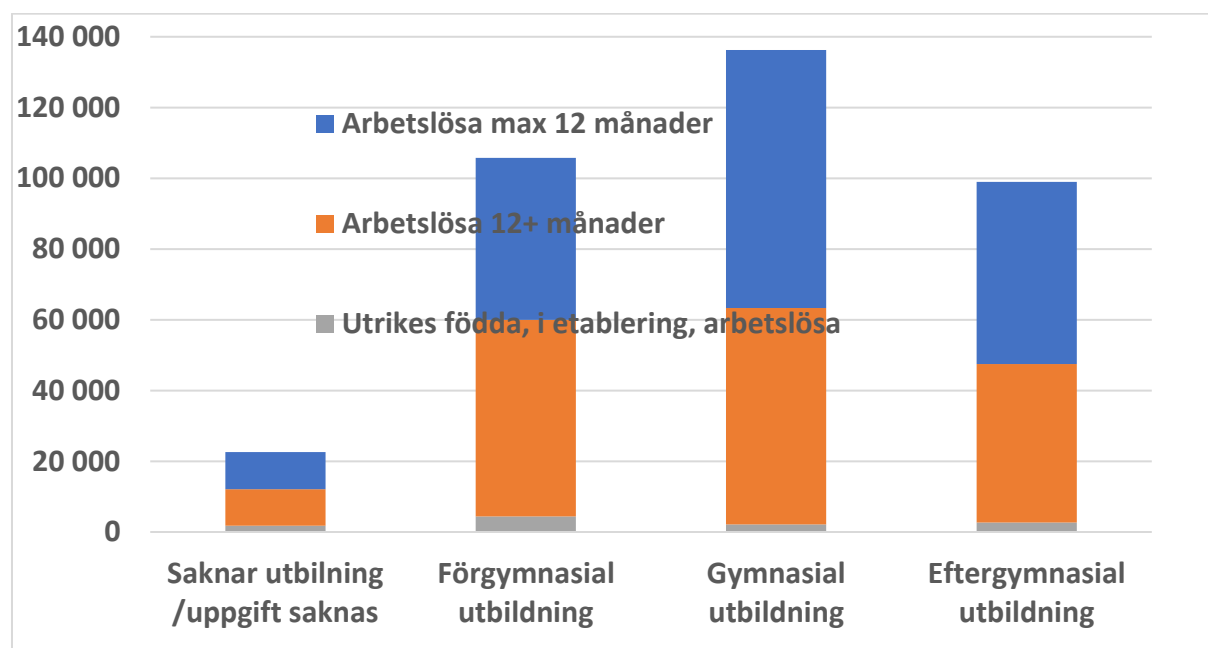

Arbetsmarknadspolitiken

I ett samhälle som önskar och värdesätter starka och trygga löntagare behövs dels en aktiv arbetsmarknadspolitik, dels ett väl fungerande system för omställning och kompetensutveckling. Den som blir arbetslös ska få stöd och hjälp att få ett nytt arbete. Den som har ett jobb ska få kontinuerlig kompetensutveckling och ges goda möjligheter till omställning för att kunna utföra nya arbetsuppgifter i ett föränderligt arbetsliv.

Det finns idag många arbetslösa som med stor sannolikhet kan ta ett arbete. Av de cirka 360 000 arbetslösa som var inskrivna på Arbetsförmedlingen i februari 2022 hade en tredjedel (cirka 125 000 personer) minst gymnasial utbildning, en arbetslöshetstid kortare än 12 månader och var inte inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsprogram för nyanlända flyktingar.

Figur X: Inskrivna på Arbetsförmedlingen efter utbildning och bakgrund

Källa: Arbetsförmedlingen och LO

Det finns ett starkt samband mellan arbetsmarknadsutbildning och goda grundläggande färdigheter i basämnen. Många av dem med kort utbildning skulle kunna få stor utväxling genom att höja sin utbildningsnivå till minst en avslutad gymnasieutbildning. En avslutad gymnasieutbildning är i princip avgörande för etableringen på arbetsmarknaden och underlättar dessutom lärandet i arbetet och ger nödvändiga förutsättningar för att kunna vidareutbilda sig inom ett yrke. En gymnasieutbildning ger dessutom tillträde till delar av arbetsmarknaden där det kommer finnas stark efterfrågan under många år framöver.

Arbetsmarknadsutbildningarna är det traditionella verktyget för omställning och yrkesväxling till bristyrken. Inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken, som förlorat mycket av sin omställande kraft, behöver volymerna av yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning öka kraftigt.

En aktiv arbetsmarknadspolitik

Sverige var länge ett föregångsland vad gäller aktiv arbetsmarknadspolitik. Under ett knappt halvsekel, från 1950-talet till början av 2000-talet, satsade Sverige betydligt mer på aktiv arbetsmarknadspolitik än andra jämförbara länder. Så är det inte längre. Istället har det skett en successiv tillbakagång för den aktiva arbetsmarknadspolitiken i Sverige, vilket har gått hand i hand

med att målet om full sysselsättning har övergetts. Utvecklingen har drivits fram av såväl socialdemokratiskt ledda regeringar som borgerliga regeringar. En politik inriktad på rustande och kompetenshöjande insatser för att förbättra arbetssökandes möjligheter på arbetsmarknaden har i hög grad ersatts av en politik för att höja sökintensiteten och maximera arbetsutbudet.¹ Den pågående ”reformerings” av Arbetsförmedlingen är ett led i denna utveckling.

Vänsterpartiet vill återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Det kräver dels en arbetsförmedling som fungerar, dels större satsningar på aktiva åtgärder som rustar och höjer de arbetssökandes kompetens. Fokus ska ligga på att förebygga och bryta långtidsarbetslösheten.

Arbetsförmedlingen

Vänsterpartiet förespråkar en aktiv statlig arbetsmarknadspolitik med tonvikt på god matchning, kunskapshöjande insatser och funktionella stöd riktade till de individer som bäst behöver dem. Insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad där människors kompetens och vilja att arbeta tas till vara. En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för att kunna föra en aktiv arbetsmarknadspolitik. Arbetsförmedlingen ska finnas i hela landet för att garantera att alla medborgare ges ett likvärdigt stöd oavsett var man bor. Myndigheten ska fokusera på att rusta de arbetssökande och matcha dem mot de jobb som finns och växer fram. Insatserna ska vara individuellt anpassade och effektiva. Samrådet mellan Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter bör stärkas i syfte att ta till vara parternas unika kompetens om arbetsmarknadens funktionssätt. Myndighetens samverkan med kommuner, regioner och näringsliv bör utvecklas. Verksamheten ska bedrivas i offentlig regi utan vinstintresse och antalet privata aktörer bör begränsas.

¹ Se exempelvis LO (2020), Den aktiva arbetsmarknadspolitikens tillbakagång.